כחתוך דמי כמאן כרבי מאיר דתנן א)כל ידות הכלים שהן ארוכות ועתיד לקצצן מטביל עד מקום מדה ב)(דברי ר"מ וחכמים אומרים) עד שיטביל את כולו אפילו תימא רבנן ג)חבורי אוכלין כמאן דמפרתי דמי ונגיעי בהדדי בשלמא לעולא היינו דקתני חתכה אלא לרבינא מאי חתכה איידי דתנא רישא חתכה תנא נמי סיפא חתכה: וחכמים אומרים מגע טרפה שחוטה: טרפה שחוטה מי מטמיא אין כדאבוה דשמואל ד)דאמר אבוה דשמואל ה)טרפה ששחטה מטמאה במוקדשין: מה מצינו בטרפה ששחיטתה מטהרתה אף שחיטת בהמה תטהר את ו)העובר: תניא אמר להן רבי מאיר וכי מי טיהרו לאבר זה מידי נבלה שחיטת אמו א"כ תתירנו באכילה אמרו לו הרבה מצלת על שאינו גופה יותר מגופה שהרי שנינו ז)חותך מן העובר שבמעיה מותר באכילה מן הטחול ומן הכליות אסור באכילה מאי קאמר אמר רבא ואמרי לה ח)כדי חסורי מחסרא והכי קתני אמר להן ר' מאיר וכי מי טהרו לאבר זה מידי נבלה שחיטת אמו אם כן תתירנו באכילה אמרו לו טרפה תוכיח ששחיטתה מטהרתה מידי נבלה ואינה מתירתה באכילה אמר להן לא אם טיהרה שחיטת טרפה אותה דבר שהיא גופה תטהר את האבר דבר שאינו גופה אמרו לו הרבה מצלת על שאינו גופה יותר מגופה שהרי שנינו חותך מן העובר שבמעיה מותר באכילה מן הטחול ומן הכליות אסור באכילה תניא נמי הכי אמר להן רבי מאיר וכי מי טיהרו לאבר זה מידי נבלה אמרו לו שחיטת אמו א"כ תתירנו באכילה אמרו לו טרפה תוכיח ששחיטתה מטהרתה מידי נבלה ואינה מתירתה באכילה אמר להן ט)אם טיהרה שחיטת טרפה אותה ואת האבר המדולדל בה דבר שגופה תטהר את העובר שאינו גופה אמרו לו הרבה מצלת על שאינו גופה יותר מגופה שהרי שנינו חותך מן העובר שבמעיה מותר באכילה מן הטחול ומן הכליות אסור באכילה אמר רשב"ל כמחלוקת בעוברין כך מחלוקת באיברין ורבי יוחנן אמר מחלוקת באבר דעובר אבל באבר דבהמה דברי הכל שחיטה עושה ניפול א"ר יוסי בר' חנינא מ"ט דר' יוחנן אליבא דרבנן האי אית ליה תקנתא בחזרה והא לית ליה תקנתא בחזרה מיתיבי אמר להם ר' מאיר לא אם טיהרה שחיטת טרפה אותה ואת האבר המדולדל בה דבר שגופה תטהר את העובר דבר שאינו גופה

בשלמא

כחתוך דמי. והרי נוגעין זה בזה: **עד מקום מדה.** שהוא עתיד לקיים ומה שעתיד לקוץ אין צריך טבילה דכקצוץ דמי: **חבורי אוכלין.** שהן רכין אינו חשיב חבור וכמאן דמיפרתי דמו. ודאמרינן בעלמא (פסחים דף פה.) לרבינא חבורי אוכלין כמאן דמיפרתי דמו מהכא נפקא: **בשלמא לעולא.** דאמר טעמא משום פרישה הוא: **היינו דקתני.** מתני' חתכו דאי לא חתכו אין טמא משום דמגע סתרים הוא: **איידי דתנא רישא חתכו.** ואחר כך שחט את אמו הבשר טהור דדוקא חתכו קודם שחיטה דמשעה שנשחטה ונראית לטומאת אוכלין לא נגע הא לא חתכו טמא: **תנא סיפא חתכו.** ובלא חתכו נמי טמא העובר: **מי מטמיא.** דקתני בה תורת מגע: **מטמאה במוקדשין.** מדרבנן: **אמרו לו הרבה מצלת כו'.** לקמיה מפרש מאי קא מהדרי ליה: **ואת האבר המדולדל בה.** כגון בהמה שנחתך ממנה אבר ומעורה ותלוי במקצת דאמרי' בהעור והרוטב (לקמן דף קכח:) האבר המדולדל בבהמה ונשחטה מטמאה טומאת אוכלין ולא טומאת נבלות מדקתני הוכשרו בדמיה ואי נבלה מאי הכשר איכא למימר ואע"פ שאסורין באכילה כדקתני לקמן [ע"ב] בשמעתין להביא האבר והבשר המדולדלים: **דבר שגופה.** כלומר דין הוא שתטהרנו א)שהיא גופה: **כמחלוקת.** באבר דעוברין: **כך מחלוקת באבר.** המדולדל בבהמה דלרבי מאיר אין שחיטתו מטהרתו ולרבנן שחיטתו מטהרתו: **עושה ניפול.** בשעת שחיטה הרי הוא כנופל ממנה ואין שחיטתו מועלת לו ב). ומשום לישנא דקרא דילפינן לקמן ט) מיתה עושה ניפול נקט לה: **ניפול.** גמר נפילה: **אליבא דרבנן.** דבאבר דעובר מטהרי ובאבר המדולדל בה מטמאין: **בחזרה.** כדאמר ר' יוחנן בריש פירקין (לעיל דף סח:) אבר עצמו מותר באכילה אם החזיר:

בשלמא

דטומאת בית הסתרים היא ומה בכך הא בשעת פרישתה מקבלת טומאה ולא מיתוקמא בניתז בכל כחו שהרי צריך לקלוף הבשר שבחוץ מעל העצם עד לפרק וי"ל דמיירי כגון שחותך בסכין רחבה שמפסקת הסכין בין מה שבחוץ למה שבפנים ואין נוגע זה בזה בשעת חתיכה וכן ההיא דהעור והרוטב (לקמן דף קכח:) בעי לאוקומי אפי' בסכין רחבה ואם תאמר אמאי לא מקשה הכא לעולא כמו שמקשה לשמואל בכריתות (דף טו:) דאמר אהא דתנן בפ"ק דמס' מכשירין (משנה ה) י)המוסק את הכרישין מים שבתוכן אינן בכי יותן והיוצא מהן הרי הן בכי יותן אמר שמואל וכרישין עצמן הוכשרו מ"ט בשעת פרישתן מהן הכשירום ופריך עלה ממתני' דהתם דקתני ערב פסח הולך אצל רופא וחותך אבר המדולדל בו עד שיהא כשערה ותוחבו בסירא ונמשך ממנו והלה עושה פסחו והרופא עושה פסחו ואי בשעת פרישתן הוכשרו הכא נמי בשעת פרישתן מן האבר ליטמא לאדם ומשני בנתזין בכל כחו והשתא טפי הוה ליה לאקשויי הכא לעולא מטומאה לטומאה ממה דפריך התם מטומאה להכשר ויש ג) לומר דלעולא דהכא לא מצי למיפרך מהתם דלא דמי דהכא אפילו נתזין בכל כחו מקבלות טומאה בשעת פרישתן עד שלא הובדל לגמרי נוגע קצת באביו אבל התם גבי אבר מן החי כל זמן שלא הובדל לגמרי לא מטמא ואין לחוש אנגיעה קודם שהובדל לגמרי אבל לשמואל פריך שפיר דמיירי במים שנפלו על הכרישין שלא לרצון ולכך כ)מוסק ומים הנבדלים ממנה לגמרי הם לרצון וכי הדרי ונגעי בכרישין מכשירין אע"ג דלא ניחא ליה כדתנן (מכשירין פ"א מ"א) כל משקה שאין תחילתו לרצון וסופו לרצון הרי הוא בכי יותן ודמיא להוא דרופא לגמרי וא"ת דאמרינן בהעור והרוטב (לקמן דף קכג.) טלית שהתחיל לקורעה כיון שנקרע רובה שוב אינו חבור וטהורה משמע טהורה לגמרי וכן משמע בפ' דם חטאת (זבחים דף צד:) דמייתי לה אבגד שיצא חוץ לקלעים ונטמא קורעו ומכניסו ומכבסו במקום קדוש ואם נשאר עליו שום טומאה היאך מכניסו והא אכתי טמא הוא והשתא אמאי אינה טמאה מגע מדרס כי הכא ובקונטרס תירץ שם ל)דהיכא דאיכא עליו שתי טומאות מדרס ומגע הזב אהני חלוקה למדרס דתו לא חזיא ליה ואפילו הוא יותר משלשה על שלשה אפילו הכי טהורה מן המדרס כיון דלא חזיא למלאכה ראשונה להתעטף פשה ביה טומאת מגע דחזיא לג' אצבעות אבל התם איירי כשאין עליה מדרס אלא טומאת מגע בלבד וקריעה אהני לבטולי ותו לא פשה עליה מידי ואין נראה שום סברא לחלק דמ"מ כיון דיש בה שלש על שלש שהוא שיעור טומאה לא פקע מיניה טומאת מגע ומה שהביא שם בקונטרס ראיה דאע"ג דאית בו שיעור טומאה מ"מ בטלה ע"י קריעה דומיא דכלי חרס דשבירתו מטהרתו ושבריו מקבלין טומאה כדאמר באלו טרפות (לעיל דף נד:) הן וקרקרותיהן ואין זו שום ראיה דהתם איירי כשייחד השברים אח"כ אבל בלא יחוד לא כמו שמפרש שם ויש מפרשים דטלית שם כלי עליה וכשנקרעה כיון דאזל שם כלי מינה טהורה לגמרי אבל הכא איירי בחתיכת בגד ולא טהרה ממגע מדרס אע"פ שטהור מן המדרס ועוד נראה לי דמיירי כשקורע בהרבה מקומות עד שלא ישאר בכל אחד רוחב שלש ולהכי קאמר דטהורה לגמרי דאע"פ שכל הקריעות מחוברות בסופן לאו חיבור הוא כיון דלכל קרע וקרע נקרע עד רוב הטלית והוי כאילו נגמר כל קרע וקרע עד סופו וכגון שלא שייר בטלית באותו מיעוט שלא נקרע כדי מעפורת פי' סודר כדאמרינן התם דאי נשאר כדי מעפורת הויא טמא מדרבנן כדאמר בפרק דם חטאת (זבחים דף צד:): **מטביל** עד מקום מדה. ואם תאמר ואידך ליהוי חציצה דהוי מיעוטו המקפיד הולך בכלים כמו באדם כדמשמע במסכת מקוואות (פ"ט מ"ז) ויש לומר דאיירי בידות הכלים העשויין כעין חוליות כאותן שלשלאות של ברזל העשויין כטבעות והא דקתני נמי סיפא במסכת מקוואות (פ"י מ"ה) שלשלת דלי גדול ארבעה טפחים ושל קטן עשרה טפחים ומטביל עד מקום מדה ר' טרפון אומר עד שיטבול כל הטבעת מכלל דת"ק לא בעי כל הטבעת מיירי נמי כגון דאותה טבעת עצמה עשויה כחוליות מטבעות קטנות וליכא חציצה מ): **חבורי** אוכלים כמאן דמפרתי דמו. ד)תימה דלא משני הכי בהעור והרוטב (לקמן דף קכח:) גבי חישב עליו ואח"כ חתכו טמא ה) ופריך טומאת בית הסתרים הוא ודוחק להעמידה כר' מאיר וי"ל דלא אמרינן כמאן דמפרתי דמו אלא היכא דעומד ליקצץ כמו הכא דלאבר אסור והשאר מותר וכן בסוף כילד צולין (פסחים דף פה.) גבי אבר שיצא מקצתו דמה שיצא אסור ומה שבפנים מותר אבל גבי אבר מן החי דהכל אסור ואין עומד ליחתך לא אמרינן כמאן דמיפרתי דמו:

מאי

מסורת הש"ס

א) מקואות פ"י משנה ה, ב) [נ"ל ר' יהודה אומר כך איתא במשנה], ג) [פסחים פה.], ד) [לקמן קכח:], ה) [נ"ל האבר], ו) [לעיל סח.], ז) הוא שם חכם או פי' בחנם בלתי שום הזכרת חכם. רש"ל בשם הגליון עולם [הגליון עולם כפי' השני, בחנם], ח) [לקמן עו:], ט) [דף עב.], י) [נ"ל המוסק], כ) נ"ל מוסק, ל) נ"ל דהכא ועיין ר"ת שהניח כמו שהוא לפנינו, מ) [ועיין ברא"ש שתירץ דלאיית הסתרים של כלים לא חיישינן בחציצה כלל והביא ראיה מתוספתא].

◆

מוסף רש"י

כמאן דמפרתי דמי. מפורדים (ביצה ג.) ולא הוי חיבור ולא מגע בית הסתרים מיקרי (פסחים פה.). מטמאה במוקדשין. כלומר אם של מוקדשין היא (לקמן קכח.). חותך מן העובר שבמעיה. והניחה בתוכה, מותר באכילה. בשחיטתה, כדיליף בגמרא אכל בבהמה תאכלו (לעיל סח.). מן הטחול ומן הכליות. של בהמה עצמה, אסור באכילה. ואע"פ שהניחו בבהמה לא הותר בשחיטתה, להכי נקט טחול וכליות משום דלא מידי דמיפרשא היא (שם). כדי. שם חנם (גיטין פה:).

עין משפט נר מצוה

מה א מיי' פ"ג מהל' מקואות הל' כה [טוש"ע י"ד סימן רב סעיף ע]:
מו ב מיי' פ"ו מהל' טומאת אוכלין הלכה יד:
מז ג מיי' פ"ג מהלכות אבות הטומאה הלכה ח:

◆

שיטה מקובצת

א] כלומר דין הוא שתטהרנו מפני שהיא גופה: ב] ואין שחיטתו מועלת לו והויא הבהמה מגע נבלה ומשום וכו' כך מצאתי מוגה ברש"י כת"י: ג] ויש לפרש דאעולא דהכא: ד] תימה דלא משני הכי בהעור והרוטב. נ"ב עי' תוס' מנחות דף כ"ד ע"ב: ה] ואח"כ חתכו טמא דפריך טומאת כצ"ל:

◆

רבינו גרשום

דתנן כל ידות הכלים שהן ארוכות. וטמאין: אפי' תימא רבנן חיבורי אוכלין כו' כלומר ודמי האבר כמי שנגע לעובר: בשלמא לעולא היינו דקתני חתכה. בשלמא לעולא דלא (מלקי תיבורי) [אמרינן דחיבורין] אוכלין כמן (דלא מיפרתי) [דמפרתי] דמי היינו דקתני שחט את אמן ואח"כ חתכה דמעיקרא לאו כחתוכה דמי: אלא לרבינא דאמר חיבורי אוכלין כמאן דמיפרתי דמו. ודמי כחתוך מאי ואח"כ חתכה והא מעיקרא כחתוך דמי: איידי דתנא רישא חתכה ואח"כ שחט את אמו דוקא חתכה משו"ה טהור הבשר דלא מטמא מחיים תנא סיפא נמי חתכה ולעולם אע"ג דלא חתכה כמאן דחתוך דמי: ואת האבר המדולדל. כלומר שנתתך מבהמה אבר ומעורה במקצת ושחט הבהמה מטהר את האבר עמה: ונטהר את העובר. אבר של עובר: כמחלוקת בעוברין. כמחלוקת ר"מ ורבנן בשחט את אמו ואח"כ חתכה הבשר מגע נבלה דשחיטה עושה ניפול ואין כוללו השחיטה עמה ורבנן סברי אין שחיטה עושה ניפול וכוללו השחיטה עמה ואין נבלה אלא טרפה שחוטה והבשר שנוגע באבר מגע טרפה שחוטה ואין מטמא אלא במוקדשין: כך מחלוקת באיברין אבר של בהמה המדולדל דר"מ סבר אין כוללו שחיטה עמה והוי נבלה ורבנן סברי כוללו שחיט' ולא הוי נבלה אלא תשוב טרפה שחוטה: אבל באבר דבהמה דברי הכל שחיטה עושה ניפול. ואין כוללו שחיטה עמה והוי נבלה: דהאי אית ליה תקנתא. האבר כשמחזירו למעי אמו קודם שחיטה אבל אבר המדולדל בבהמה לית ליה תקנתא בחזרה:

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com